

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta sen yhteyttä luotettavaan digitaaliseen identiteettiin ja turvalliseen digitaaliseen asiointiin voisi vahvistaa. Demokraattisessa ja sivistyneessä yhteiskunnassa on tärkeää, että ihmisillä ja organisaatioilla on käytössään turvalliset, käyttäjälähtöiset ja yhdenvertaisesti saavutettavat keinot tunnistautua ja asioida digitaalisesti. Digitaalisen identiteetin, sähköisten todistusten ja digitaalisten lompakoiden ratkaisut tukevat osallisuutta, luottamusta ja sujuvaa asiointia, kun ne toteutetaan avoimiin standardeihin, tietosuojaan ja käyttäjän hallintaan perustuen.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset ovat pääosin oikeita, mutta niissä voisi näkyä nykyistä selvemmin turvallisen ja yhdenvertaisen digitaalisen asioinnin edellytykset. Digitaalisen osallisuuden näkökulmasta on tärkeää, että luotettava digitaalinen tunnistaminen, sähköiset todistukset ja käyttäjälähtöiset digitaaliset palvelut tukevat kaikkien mahdollisuutta osallistua yhteiskuntaan.

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on oikeansuuntainen, mutta sen sisältöä tulisi täsmentää siten, että digitaalisen identiteetin, sähköisten todistusten, valtuuksien ja luottamusinfrastruktuurin osaaminen tunnustetaan nykyistä selvemmin omaksi kokonaisuutenaan. Tätä ei voida pitää vain yleisenä digiosaamisena, koska kyse on yhtä aikaa teknisestä, oikeudellisesta ja toiminnallisesta osaamisesta.

Digikompassissa olisi perusteltua todeta, että uusien ja kehittyvien teknologioiden omaksumiskykyyn kuuluu myös kyky hyödyntää yhteentoimivia digitaalisia identiteetti- ja todistusratkaisuja sekä ymmärtää niiden juridis-tekniset vaatimukset.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksista puuttuu erityisesti kohdennettu käytännön osaaminen julkiselle sektorille, organisaatioille ja pk-yrityksille. Viranomaisille ja julkisten palvelujen kehittäjille tarvitaan täydennyskoulutusta, jotta ne kykenevät tilaamaan ja toteuttamaan yhteentoimivia digitaalisia identiteettiä hyödyntäviä palveluita. Pk-yrityksille taas tarvitaan käytännönläheistä tukea sähköisten todistusten ja lompakkoratkaisujen hyödyntämiseen omissa palveluissa.

Lisäksi olisi hyödyllistä tunnistaa osaamisen kansainvälinen ulottuvuus nykyistä selvemmin, jotta suomalainen osaaminen näkyy eurooppalaisissa standardointi- ja yhteistyöverkostoissa.

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalisen kompassin?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta edelläkävijyys edellyttää myös kykyä vaikuttaa eurooppalaisiin sääntöihin, standardeihin ja käytännön toteutukseen. Suomen ei tulisi tyytyä vain kansalliseen toimeenpanoon, vaan aktiivisesti rakentaa asemaa eurooppalaisissa digitaalisen identiteetin, sähköisten todistusten ja yritysloppakon verkostoissa.

Tavoitteen muotoilussa olisi hyvä tunnistaa, että digiosaamisen edelläkävijyys ei tarkoita vain tutkimusta ja koulutusta vaan myös kykyä toimia eurooppalaisessa yhteentoimivuus- ja standardiympäristössä suunnannäyttäjänä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksista puuttuu digitaalisen luottamusinfrastruktuurin ja sähköisten todistusten osaamisen tunnistaminen omana osaamisalueenaan. Lisäksi olisi hyödyllistä tunnistaa nykyistä selvemmin osaamisen kansainvälinen ulottuvuus eli se, että suomalaisen osaamisen näkyvyys eurooppalaisissa verkostoissa vahvistaa myös kansallista kilpailukykyä ja vaikuttavuutta.

Tämä osaaminen on luonteeltaan juridis-teknistä ja käytännönläheistä, joten sitä ei tulisi hukata yleisen digiosaamisen alle.

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on oikeansuuntainen, mutta sitä tulisi täydentää eksplisiittisellä viittauksella eurooppalaisten digitaalisten lompakoiden, eurooppalaisen yrityslompakon ja sähköisten todistusten luottamusinfrastruktuuriin osana Suomen digitaalista infrastruktuuria. Kansallisten ratkaisujen tulee perustua avoimiin standardeihin, yhteentoimivuuteen ja eurooppalaiseen viitekehykseen siten, että vältetään toimittajalukot ja mahdollistetaan useiden toimijoiden osallistuminen markkinaan.

Samalla olisi hyvä korostaa, että infrastruktuurin arvo syntyy vasta käyttöönoton, yhteentoimivuuden ja jatkuvan kehittämisen kautta.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksista puuttuu ennen kaikkea kunnianhimoisempi tavoitetaso sähköisten todistusten käyttöönotolle. Tavoite, jonka mukaan eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon olisi saatavilla viisi sähköistä todistusta vuoteen 2030 mennessä, on merkittävästi liian alhainen suhteessa siihen, että luonnos itse korostaa laajan tarjonnan merkitystä käyttöönotolle ja hyödynnettävyydelle.

Lisäksi olisi hyödyllistä tunnistaa infrastruktuurin jatkuvan kehittämisen edellyttämä pitkäjänteinen rahoitus nykyistä selvemmin.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on oikeansuuntainen ja hyvin perusteltu, mutta sitä olisi hyödyllistä täydentää digitaalisen identiteetin näkökulmalla. Dataperustainen arvonluonti ei synny vain datan saatavuudesta ja analytiikasta, vaan myös siitä, että yritykset voivat luotettavasti tunnistaa toisensa, todentaa tietojansa, osoittaa valtuuksiaan ja hyödyntää rakenteisia sähköisiä todistuksia digitaalisissa prosesseissa.

Eurooppalaiset digitaaliset lompakot, sähköiset todistukset ja valmisteilla oleva eurooppalainen yritysloppakko voivat vähentää hallinnollista kitkaa, nopeuttaa yritysten välistä ja yritysten sekä

viranomaisten välistä asiointia sekä luoda pohjaa uusille digitaalisille palveluille. Tavoitteessa voisi näkyä nykyistä selvemmin, että luotettava digitaalinen identiteetti ja yhteentoimivat todisteratkaisut ovat myös yritysten datatalouden ja digitaalisen kasvun mahdollistajia.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset ovat pääosin oikeansuuntaisia, mutta niistä puuttuu digitaalisen identiteetin näkökulmasta keskeisiä mahdollistajia. Datatalouden kasvu, pk-yritysten digitaalinen transformaatio ja digitaalisten palvelujen kansainvälinen skaalautuminen edellyttävät yhä useammin sitä, että yritykset voivat hyödyntää luotettavaa digitaalista tunnistamista, sähköisiä todistuksia, valtuuksien hallintaa ja yhteentoimivia eurooppalaisia toimintamalleja.

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on erittäin perusteltu. Eurooppalaisten digitaalisten lompakoiden, eurooppalaisen yrityslompakon ja sähköisten todistusten käyttöönotto on Suomelle kilpailukyky-, kasvu- ja kansantalouskysymys. Kyse ei ole vain hallinnollisen asioinnin sujuvoittamisesta, vaan myös siitä, että suomalaisille yrityksille syntyy mahdollisuus rakentaa skaalautuvia ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä palveluja eurooppalaisille digitaalisille sisämarkkinoille.

Tavoitteen muotoilussa olisi hyvä näkyä nykyistä selvemmin, että nämä ratkaisut tukevat sekä markkinoille pääsyä että uusien palvelujen syntymistä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksista puuttuu nykyistä selkeämpi tavoite kansallisesta digitaalisten lompakoiden ja sähköisten todistusten ekosysteemistä, joka tukee yritysten käyttöönottoa, markkinoille pääsyä ja vientimahdollisuuksia. Erityisen tärkeää on yritysten viranomaisasioinnin digitalisoituminen sekä avoimiin standardeihin perustuva yhteentoimivuus, joka mahdollistaa useiden toimijoiden osallistumisen markkinaan.

Digikompassissa olisi hyödyllistä tunnistaa myös se, että eurooppalainen yrityslompakko kytkeytyy suoraan yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen ja rajat ylittävän liiketoiminnan sujuvoittamiseen.

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on erittäin perusteltu. Digitaaliset lompakot ja sähköiset todistukset ovat once-only-periaatteen keskeinen mahdollistaja erityisesti silloin, kun tietoja, valtuuksia ja muita todisteita on voitava hyödyntää turvallisesti ja yhteentoimivasti organisaatio-, sektori- tai maarajojen yli. Ne eivät kuitenkaan ole once-only-periaatteen ainoa toteutustapa eivätkä korvaa kaikkea viranomaisten välistä tiedonvaihtoa, vaan täydentävät sitä.

Tavoitteen muotoilussa olisi siksi hyvä korostaa sekä yhteentoimivuutta että hallinnollisen taakan vähentämistä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksista puuttuu nykyistä selvempi viittaus sähköisiin todistuksiin ja digitaalisiin lompakoihin julkisten palvelujen käytännön mahdollistajina. Digikompassissa tulisi edistää niiden käyttöönottoa erityisesti yritysten viranomaisasioidinnissa. Keskeisiä käyttökohteita ovat valtuuksien ja edustamisoikeuksien osoittaminen, lupa- ja ilmoitusmenettelyt sekä julkiset hankinnat.

Näissä prosesseissa voidaan vähentää toistuvaa asiakirjojen toimittamista, manuaalisia tarkistuksia ja muuta hallinnollista taakkaa sekä sujuvoittaa rajat ylittävää asiointia.

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on hyvin perusteltu. Digitaalisen identiteetin näkökulmasta turvallinen, luotettava ja toimintavarma julkinen hallinto edellyttää myös sitä, että tunnistaminen, valtuuksien hallinta, sähköiset todistukset ja muut luottamuspalvelut toimivat johdonmukaisesti kaikissa tilanteissa. Nämä eivät ole vain yksittäisiä palveluominaisuuksia, vaan osa julkisen hallinnon kriittistä digitaalista toimintakykyä. Tavoitteessa voisi näkyä nykyistä selvemmin, että turvallinen digitaalinen identiteetti ja siihen liittyvät luottamusratkaisut ovat osa yhteiskunnan toimivuuden varmistavaa infrastruktuuria.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset ovat oikeansuuntaisia, mutta niistä puuttuu digitaalisen identiteetin näkökulmasta olennainen mahdollistava kerros. Julkisten digitaalisten palvelujen toimintavarmuus, turvallisuus, saatavuus ja kustannustehokkuus edellyttävät myös luotettavaa tunnistamista, valtuuksien hallintaa, sähköisiä todistuksia ja yhteentoimivia luottamuspalveluja. Avaintuloksissa olisi hyödyllistä tunnistaa nykyistä selvemmin, että nämä ratkaisut ovat osa julkisen hallinnon digitaalista suvereniteettia, kokonaisturvallisuutta ja jatkuvuutta.

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu, mutta tekoälyä koskevassa kehityksessä tulisi tunnistaa nykyistä selvemmin digitaalisen identiteetin, sähköisten todistusten, valtuuksien ja jäljitettävyyden merkitys. Tekoälyavusteiset ja agenttimaiset toimintamallit lisäävät tarvetta sille, että voidaan luotettavasti osoittaa, minkä luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön puolesta toimitaan, millä valtuuksilla toimitaan ja miten toiminta voidaan jälkikäteen todentaa.

Näin tekoäly kytkeytyy suoraan yritysten välisen asioinnin ja julkisten palveluprosessien luotettavuuteen.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksista puuttuu yhteys digitaaliseen identiteettiin ja rakenteisiin todisteisiin. Digikompassissa olisi perusteltua todeta, että tekoälyä, automaatiota ja uusia digitaalisia toimintamalleja käyttävä julkinen hallinto tarvitsee laadukkaan, koneluettavan ja luotettavasti todennettavan tietopohjan. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun tekoälyä hyödynnetään yritysten ja viranomaisten välisissä palveluprosesseissa.

Ilman tätä yhteyttä tekoäly jää digikompassissa liian irralliseksi muusta digitaalisen luottamuksen kokonaisuudesta.

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalisaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Poikkihallinnollisen johtamisen linjaukset ovat oikeansuuntaisia, mutta digikompassissa tulisi nykyistä selkeämmin tunnistaa eurooppalaisten digitaalisten lompakoiden, eurooppalaisen yrityslompakon ja sähköisten todistusten käyttöönotto poikkihallinnollisena kokonaisuutena. Laaja käyttöönotto ei todennäköisesti etene riittävästi pelkästään ministeriö- tai virastovetoisesti eikä myöskään puhtaasti markkinaehtoisesti.

Suomeen tarvitaan julkisen mandaatin varaan rakentuva pysyvä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyörakenne, joka kokoaa eri hallinnonalat, viranomaiset, yritykset ja muut keskeiset toimijat yhteiseen tiekarttaan, käyttöönottoon ja rahoitusmalliin. Lisäksi Suomen tulee vaikuttaa aktiivisesti EU-tasolla sääntöihin, standardeihin ja käytännön toteutukseen eikä tyytyä vain kansalliseen toimeenpanoon.

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista puuttuu nykyistä selkeämpi ja kunnianhimoisempi tavoitetaso eurooppalaisten digitaalisten lompakoiden, eurooppalaisen yrityslompakon ja sähköisten todistusten käyttöönotolle. Nykyinen viiden sähköisen todistuksen tavoite vuoteen 2030 mennessä on merkittävästi liian alhainen suhteessa siihen, että vaikuttavuus syntyy vasta laajasta tarjonnasta, hyväksynnästä ja käytöstä.

Digikompassissa tulisi siksi priorisoida kansallinen tiekartta, pysyvä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyörakenne, pitkäjänteinen rahoitus sekä mittarit, jotka kuvaavat todellista käyttöönottoa. Lisäksi kokonaisuudessa olisi hyvä tuoda nykyistä selvemmin esiin, että kyse ei ole vain hallinnollisesta tai teknisestä kehittämisestä vaan myös Suomen kilpailukyvyistä, kasvusta ja kansantaloudellisesta hyödystä.

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

Mittareiden tulisi kuvata ainakin seuraavia asioita: kuinka monta erityyppistä sähköistä todistusta on kansallisesti ja rajat ylittävästi käytettävissä, kuinka moni julkinen ja yksityinen palvelu hyväksyy niitä, kuinka suuri on todellinen käyttövolyymi, kuinka paljon hallinnollinen työ vähenee, kuinka paljon käsittelyajat lyhenevät ja kuinka laajasti ratkaisut toimivat rajat ylittävässä asiointissa.

Pelkkä tekninen valmius tai lompakon olemassaolo ei vielä kerro, onko digikompassin tavoittelema vaikuttavuus toteutumassa.

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

Vaikuttavuutta ei tulisi mitata vain teknisellä valmiudella tai sillä, että ratkaisu on olemassa. Keskeistä on mitata tarjontaa, hyväksyntää ja todellista käyttöä sekä vaikutuksia yritysten hallinnolliseen taakkaan, viranomaistoiminnan tuottavuuteen, rajat ylittävän asiointin sujuvuuteen ja uusien palvelujen syntyyn.

Näin mittaus siirtää huomion teknologiasta siihen, syntykö ratkaisuisia aitoa yhteiskunnallista ja taloudellista hyötyä.

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

Digitaalisen identiteetin näkökulmasta geopoliittista ja taloudellista toimintaympäristöä olisi hyödyllistä täydentää toteamalla, että eurooppalaiset digitaaliset lompakot, eurooppalainen yritysloppakko ja sähköiset todistukset eivät ole vain hallinnollisia välineitä, vaan myös osa eurooppalaista digitaalista suvereniteettia, kilpailukykyä ja strategista autonomiaa. Suomelle kyse on siitä, rakennetaanko tulevaisuuden digitaalinen asiointi eurooppalaisten sääntöjen, standardien ja infrastruktuurien varaan vai jäädäänkö riippuvaisiksi hajanaisista ratkaisuisista.

Turvallisuus ja resilienssi

Turvallisuuden ja resilienssin kuvaus on digitaalisen identiteetin näkökulmasta hyvin relevantti. Digitaalisten identiteettien, sähköisten todistusten ja valtuuksien luotettava hallinta on keskeinen osa turvallista digitaalista toimintaympäristöä. Ne tukevat sekä palvelujen jatkuvuutta että väärinkäytösten, petosten ja identiteettivarkauksien torjuntaa. Digikompassissa olisi hyödyllistä todeta nykyistä selvemmin, että turvalliset ja yhteentoimivat digitaalisen identiteetin ratkaisut ovat osa kansallista digitaalista turvallisuutta ja resilienssiä.

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

Kriittisten teknologioiden ja innovaatioiden kuvausta olisi perusteltua täydentää siten, että myös digitaalinen identiteetti, sähköiset todistukset ja niihin liittyvä luottamusinfrastrukturi tunnistetaan nykyistä selvemmin kriittisenä mahdollistavana teknologisena kerroksena. Ne eivät ole vain yksi sovellusalue muiden joukossa, vaan perustava osa sitä, miten luotettavaa digitaalista asiointia,

automaatiota ja rajat ylittävää palvelutuotantoa voidaan rakentaa. Erityisesti eurooppalaiset digitaaliset lompakot ja eurooppalainen yritysloppakko avaavat mahdollisuuksia uusiin palveluihin, tehokkaampiin prosesseihin ja yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseen.

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

Digitaalisen identiteetin, sähköisten todistusten, eurooppalaisten digitaalisten lompakoiden ja eurooppalaisen yritysloppakon näkökulmasta toimintaympäristön sääntelykuvaus on oikeansuuntainen, mutta sitä voisi täsmentää. Uudistettu eIDAS-asetus, siihen liittyvä toimeenpano sekä eurooppalaisen yritysloppakon valmistelu lisäävät tarvetta johdonmukaiselle kansalliselle tulkinnalle, yhteisille toimintatavoille ja käytännön toimeenpanokyvyille. Haaste ei ole vain uuden sääntelyn olemassaolo, vaan kyky soveltaa sitä yhtenäisesti yli hallinnonalojen ja toimialojen. Ilman kansallista yhteensovittamista ja koordinaatiota on vaarana, että toimeenpano pirstaloituu ja markkina kehittyy hitaasti.

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

Yhteistyön ja yhteentoimivuuden kuvaus on digitaalisen identiteetin näkökulmasta erittäin tärkeä, mutta siihen olisi perusteltua lisätä selkeämpi viittaus digitaalisiin lompakoihin, sähköisiin todistuksiin ja niihin liittyvään luottamusinfrastruktuuriin. Juuri tällä alueella yhteentoimivuus, avoimet standardit ja julkisen sekä yksityisen sektorin yhteistyö ratkaisevat sen, syntykö Suomeen aidosti toimiva ja skaalautuva ekosysteemi vai joukko erillisiä ratkaisuja. Digikompassissa olisi hyvä todeta nykyistä selvemmin, että digitaalisen identiteetin ja sähköisten todistusten käyttöönotto edellyttää standardiperusteista yhteentoimivuutta, kansallista koordinaatiota ja pysyvää yhteistyörakennetta julkisen ja yksityisen sektorin välille.

Uudet teemat

Tekoäly

Tekoälyä koskeva uusi teema on erittäin relevantti, mutta digitaalisen identiteetin näkökulma puuttuu siitä vielä osin. Tekoälyavusteisten ja agenttimaisten toimintamallien yleistyminen lisää tarvetta luotettaville digitaalisille identiteeteille, sähköisille todistuksille, valtuuksille ja jäljitettävyydelle erityisesti yritysten välisessä toiminnassa ja julkisissa palveluprosesseissa. Digikompassissa olisi hyödyllistä tunnistaa, että tekoälyn laajempi hyödyntäminen ei ole vain datan ja laskennan kysymys, vaan myös luotettavan digitaalisen asioinnin kysymys. On voitava osoittaa, minkä luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön puolesta toimitaan, millä valtuuksilla toimitaan, mitä tietoa käytetään ja miten toiminta voidaan jälkikäteen todentaa.

Turvallisuus

Turvallisuus tulisi nähdä myös digitaalisen identiteetin, sähköisten todistusten ja valtuuksien luotettavana hallintana. Tämä on tärkeää erityisesti silloin, kun palveluprosesseja automatisoidaan ja laajennetaan rajat ylittävään käyttöön.

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

Yhteistyön ja yhteentoimivuuden nostaminen uudeksi teemaksi on erittäin perusteltua. Digitaalisten lompakoiden, sähköisten todistusten ja eurooppalaisen yrityslompakon alueella tämä teema konkretisoituu erityisen selvästi. Juuri tässä kokonaisuudessa yhteiset käsitteet, avoimet standardit, yhteentoimivat tekniset ratkaisut ja julkisen sekä yksityisen sektorin yhteistyö ratkaisevat sen, syntyykö Suomeen toimiva ja skaalautuva ekosysteemi. Digikompassissa olisi hyvä tunnistaa, että digitaalisen identiteetin ja sähköisten todistusten ekosysteemi on yksi keskeisistä käytännön alueista, joilla uusi yhteistyö- ja yhteentoimivusteema voidaan muuttaa konkreettisiksi toimenpiteiksi ja vaikuttavuudeksi.

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

Digikompassi on kokonaisuutena pääosin oikeansuuntainen, mutta eurooppalaisten digitaalisten lompakoiden, eurooppalaisen yrityslompakon ja sähköisten todistusten roolia tulisi vahvistaa nykyisestä. Keskeiset täydennykset ovat kunnianhimoisempi tavoitetaso sähköisten todistusten käyttöönotolle, kansallinen tiekartta, pysyvä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyörakenne, pitkäjänteinen rahoitus sekä mittarit, jotka kuvaavat todellista käyttöönottoa ja vaikutuksia.

Lisäksi digikompassissa olisi hyvä näkyä nykyistä selvemmin se, että tämä kokonaisuus on Suomelle myös kilpailukyky- ja kansantalouskysymys.

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

-

Hautala Markus
Tieto Finland Oy - Markus Hautala, Head of Digital Identity, Tieto Tech
Consulting